

הועדה לתכנון ולתקצוב | Planning & Budgeting Committee

דו"ח הוועדה להערכת איכות של תכניות
הלימודים להכשרת עובדי הוראה בגיל הרך
במכללות לחינוך

המכללה האקדמית בית ברל

2017

תשע"ז

תוכן העניינים

- 3 פרק 1 : רקע.
- 4 פרק 2 : תהליכי העבודה של הוועדה.
- פרק 3 : הערכת האיכות של תכנית הלימודים להכשרת עובדי חינוך בגיל
5 הרך במכללה האקדמית בית ברל.
- 10..... פרק 4 : סיכום המלצות.

נספחים :

נספח 1 : כתב המינוי של הוועדה

נספח 2 : סדר יום הביקור

פרק 1 : רקע

המועצה להשכלה גבוהה (מל"ג), החליטה להעריך את תכניות הלימודים להכשרת עובדי הוראה בשנת הלימודים תשע"ו-תשע"ז. בהתאם להחלטה זו, מינתה המועצה להשכלה גבוהה את הוועדה להערכת איכות של התחום בהרכב הבא :

- פרופ' דורית ארם, בית הספר לחינוך, אוני' תל-אביב, יו"ר.
- פרופ' צ'ארלס גרינבאום (אמריטוס), המחלקה לפסיכולוגיה, האוני' העברית.
- ד"ר יאיר זיו, הפקולטה לחינוך, החוג ליעוץ והתפתחות האדם, אוני' חיפה.
- פרופ' מרגלית זיו,¹ תכנית הוראה ולמידה, מכללת אלקאסמי.
- פרופ' יעקב יבלון, בית הספר לחינוך, אוניברסיטת בר-אילן.
- פרופ' מרים מבורך,² מכון מופ"ת.
- ד"ר אביבה סברדלוב,³ מכללת שאנן.
- פרופ' מיכל פרלמן, המחלקה להתפתחות האדם ופסיכולוגיה יישומית, אוני' טורונטו.

הגב' תמר מעגן-אפרתי והגב' ענבל חזקאל-גורדון ריכזו את עבודת הוועדה מטעם המועצה להשכלה גבוהה.

במסגרת עבודתה הוועדה התבקשה⁴ :

1. לבחון את דוחות ההערכה העצמית שהוגשו על ידי המוסדות המקיימים תכניות לימודים להכשרת עובדי הוראה בתחום הגיל הרך ולקיים ביקורים במוסדות אלה.
2. להגיש למל"ג דו"ח פרטני עבור כל אחת מתכניות הלימודים הכולל את ממצאי הוועדה והמלצותיה.
3. להגיש למל"ג דו"ח כללי הכולל הערות רוחביות בנוגע לתחום המוערך ולמקומו במערכת ההשכלה הגבוהה ובישראל בכלל.

תהליך ההערכה כולו התבצע בהתאם להנחיות המל"ג לכתיבת דו"ח הערכה עצמית במכללות לחינוך מיולי 2015.

¹ בהתאם למדיניות המל"ג, לשם הימנעות מניגוד עניינים, פרופ' מרגלית זיו לא השתתפה בהערכת תכנית הלימודים במכללת אלקאסמי.

² בהתאם למדיניות המל"ג, לשם הימנעות מניגוד עניינים, פרופ' מרים מבורך לא השתתפה בהערכת תכנית הלימודים במכללת לוינסקי ובמכללת תלפיות

³ בהתאם למדיניות המל"ג, לשם הימנעות מניגוד עניינים, פרופ' אביבה סברדלוב לא השתתפה בהערכת תכנית הלימודים במכללת שאנן

⁴ כתב המינוי של הוועדה מצורף בנפסח מס' 1 לדו"ח זה

פרק 2 : תהליכי העבודה של הוועדה

הוועדה קיימה את ביקוריה בכל המוסדות העוברים הערכת איכות בתחום הוראת הגיל הרך במהלך חודש נובמבר 2016. טרם הביקורים קיימה הוועדה ישיבת הכנה במסגרתה דנה בנושאים עקרוניים הנוגעים למערכת ההשכלה הגבוהה בישראל, לפעילות הערכת האיכות בכלל ולתכניות להכשרת עובדי הוראה לגיל הרך בפרט.

במסגרת פעילותה ביקרה הוועדה במוסדות הבאים :

מכללת לוינסקי, מכללת סמינר הקיבוצים, מכללת תלפיות, מכללת אורות ישראל, מכללת בית ברל, המכללה ירושלים, מכללת אמונה-אפרתה, מכללת שאנן, המכללה הערבית בחיפה, מכללת סכנין, מכללת אוהלו, מכללת אורנים, מכללת גורדון, מכללת אלקאסמי, מכללת דוד ילון, מכללת אחוה, מכללת גבעת וושינגטון, מכללת חמדת הדרום ומכללת קיי.
במהלך הביקורים נפגשה הוועדה עם בעלי תפקידים בהנהלת המוסדות ובהנהלת התכניות, נפגשה עם אנשי סגל, סטודנטים ובוגרים.

דו"ח זה עוסק בחוג לחינוך לגיל הרך במסדרת הפקולטה לחינוך במכללה האקדמית בית ברל. ביקור המוסד במכללה התקיים ב-16 בנובמבר 2016.

סדר היום של הביקור מצורף בנספח 2 לדו"ח זה.

בביקור זה השתתפו מבין חברי הוועדה : פרופ' דורית ארם, פרופ' מיכל פרלמן, פרופ' מרים מבורך, פרופ' צ'ארלס גרינבאום, ד"ר יאיר זיו ופרופ' יעקב יבלון.

הוועדה מודה להנהלה הבכירה במוסד ולחוג לגיל הרך על דו"ח ההערכה העצמית ועל קבלת הפנים והאירוח האדיב בעת יום הביקור של נציגי הוועדה במוסד.

פרק 3 : הערכת האיכות של תכנית הלימודים להכשרת עובדי חינוך בגיל הרך במכללת בית ברל

דו"ח זה מתייחס למצב שהיה קיים בעת ביקור הוועדה במוסדות השונים ואינו מתייחס לשינויים שחלו מאז. הדו"ח מתעד את המסקנות שאליהן הגיעה ועדת הערכת האיכות על סמך המסמכים שקיבלה מהמוסדות, מידע שהתווסף במהלך השיחות במוסדות, דיונים והבחנות של הוועדה ומידע זמין לוועדה.

הדו"ח כתוב בלשון נקבה אך מתייחס לשני המינים כאחד.

פרק 1: הנהלה

במכללת בית ברל קיימות שתי תכניות לימודים לגיל הרך: אחת ביחידה להכשרת מורים ועובדי חינוך שבה רוב הסטודנטיות יהודיות ומיעוטן ערביות, והאחרת במכון האקדמי-ערבי לחינוך, שם כל הסטודנטיות ערביות. כל תכנית הגישה דו"ח הערכה עצמית נפרד. בדו"ח המכון האקדמי-ערבי כתוב ששתי התכניות פועלות באופן אוטונומי. עם זאת, יש מידה של שיתוף פעולה בין התכניות: קורסים משותפים, תכנון תקציבי משותף ומועצת פקולטה משותפת.

לפי דו"ח ההערכה העצמית מכללת בית ברל היא "מוסד להשכלה גבוהה בעל אוריינטציה חברתית-יישומית שמתקיים בו אקלים רב-תרבותי של שוויון, סובלנות וכבוד הדדי בין כל באי הקמפוס, ובמיוחד שותפות עמוקה בין יהודים לבין ערבים ופתיחות לקליטת סטודנטים ומרצים מכל חלקי החברה" (עמ' 4). למכללה קשר היסטורי, בעיקר מבחינה רעיונית, עם התנועה הקיבוצית בכלל ועם תורתו של ברל כצנלסון בפרט, במיוחד הקשרים בין ערך העבודה, צדק חברתי, ויהדות. הדו"ח של המכון האקדמי-ערבי מדגיש את ההוראה לקראת הומניזם, וייחודם של ערבים-פלסטינאים אזרחי המדינה. בנוסף הוא מציין את המטרה "לאפשר לילדים לסלול את דרכם המקצועית באופן יצירתי במדינה מרובת תרבויות".

בפגישה עם הוועדה, ההנהלה ביטאה מחויבות לתכניות הגיל הרך במכללה. מחויבותם באה לידי ביטוי, בין השאר, בגיוס אנשי סגל איכותיים. מתוך המפגש עם ההנהלה והסגל מתברר שיש ניסיון ליצור אינטגרציה של הסגלים של שתי התכניות ושאיפה לעשות ישיבות משותפות. כרגע התרשמנו שהסגלים נפרדים במידה רבה. מרצים מהתכנית הערבית אינם מלמדים את הסטודנטיות בתכנית היהודית, אך יש מרצים יהודים המלמדים את הסטודנטיות הערביות. בתוך סגל המכון הערבי יש מרצות בעלות תואר שלישי והתמחות בגיל הרך – אך קבוצה זו קטנה יחסית. הנהלת המכללה הבהירה את שאיפתה לבנות תכנית לימודים לקראת תואר שני בגיל הרך (M.Teach). יש ברעיון זה פוטנציאל לקדם את האקדמיה בגיל הרך ולגרום להערכת המקצועות האלה בעולם האקדמי ובציבור.

המלצות הכרחיות

- חשוב להרחיב את הסגל הערבי ולטפח את החוקרות בגיל הרך.
- על ההנהלה להתחיל באופן מידי בפרויקט להגברת שיתוף הפעולה בין היחידה להכשרת מורים ועובדי חינוך (מסלול עם רוב יהודי) לבין המכון האקדמי-ערבי לחינוך (מסלול ערבי). ביצוע ההמלצה יעשיר את שתי התכניות, ויגרום להערכה והבנה של התרבות של שתי החברות בקרב הילדים אותם תלמדנה תלמידות ובוגרות המסלולים. האמצעים לשיתוף הפעולה יכולים לכלול: הנהגת קורסים משותפים לצד הייחודיים לכל מסלול, הוראת התרבות של האחר בשני המסלולים, עבודה מעשית עם האוכלוסייה ה"שנייה" כחלק מההכשרה המעשית, ומפגשים מקצועיים בין תלמידות שני המסלולים על פרויקטים משותפים.

פרק 2: סגל

חלק מחברי הסגל עברו לוות"ת והם מלמדים פחות (12 שעות) בהשוואה לחברי הסגל שנשארו בתקצוב של משרד החינוך (16 שעות). המרצים קיבלו הסבר וייעוץ אישי בנוגע לקידום. חלק מהמרצים שמלמדים בתכניות הגיל הרך קשורים מבחינה מקצועית לגיל הרך ולאחרים אין כל קשר. ראש המסלול היהודי ציין כי הוא נמצא בקשר קבוע עם המדריכות הפדגוגיות. את סגל ההוראה הכללי הוא מזמין שלוש פעמים בשנה לפגישה אישית ולדבריו מגיעים כמחצית מהמרצים. קיים קשר בין המרצים הדיסציפלינאריים לבין המדריכות אם כי הוא רופף יחסית. יש חוסר איזון בסגל הפדגוגי בין מרצות מומחיות ובעלות ניסיון בגיל הרך ואחרות בעלות ידע תיאורטי אך ללא ניסיון בעבודה בגיל הרך.

מתבצעת במכללה הערכת הוראה קבועה. סקרי ההערכה, נשלחים למרצים ולראשי היחידות. לרשות המרצים עומדות סדנאות בנושא קידום הוראה. בשיח עם הסטודנטיות הן העריכו חיובית את המרצים והמדריכות הפדגוגיות.

המלצות הכרחיות

- להרחיב את סגל ההוראה וההדרכה בעלי ניסיון מקצועי בהוראה בגיל הרך.
- להבטיח קשר שוטף של ראשי התכניות עם כל חברי הסגל הדיסציפלינארי.
- לדאוג למיסוד והעמקת הקשר בין סגל הגיל הרך למרצים הדיסציפלינאריים
- לבסס חברי סגל ליבתי למסלול הגיל הרך אשר מקדישים את מירב זמנם לעבודה במכללה.

המלצות רצויות

- כדאי לשקול יצירת נוהל מסודר של הפחתת שעות הוראה למרצים חדשים הנקלטים במכללה.

פרק 3: תכנית לימודים

התכניות כוללות לימודים בחינוך, פדגוגיה לגיל הרך, לימודים דיסציפלינאריים, והתנסות בשדה. בשתי התכניות לא ראינו קורסים ספציפיים המתמקדים בשנות הילדות הראשונות (לידה עד גיל שלוש). ניכר כי בתכנית הלימודים הושקעו מאמצים רבים אך בולט פער בין רמת ועומס הלימודים של שנה א' והשנים המאוחרות יותר. התרשמנו כי העלייה המשמעותית בדרישות משנה א' לשנה ב' מקשה על ההסתגלות לשנה ב'. סטודנטיות ציינו שהשנה הראשונה אינה מספיק מאתגרת מבחינה אקדמית ומעשית. יתכן שעליה משמעותית בקושי בין שנה א' לב' גורמת בצורה עקיפה לנשירה.

דגימה של סילבוסים הראתה שהסילבוסים מתאימים לצרכי השיעורים. רובם כללו חומר מעודכן יחסית וכמות הקריאה סבירה ומתאימה. סטודנטיות התייחסו לחוסר רלוונטיות של חלק מהקורסים ללימודי הגיל הרך, הן גם טענו שיש חזרה על תכנים בין קורסים.

קריאה של סילבוסים ושיח עם הסטודנטיות והבוגרות הבהירה שאין די דיון ולמידה בנושא הורות בגיל הרך. חוסר זה בולט הן בפן העיוני מחקרי והן בפן המעשי. מדיווחי הסטודנטיות וקריאת סילבוסים נוכחנו גם כי חלק מהקורסים הדיסציפלינאריים (לדוגמה, מתמטיקה, טבע) המיועדים לתת כלים לעבודה בנושאים אלה עם ילדים בגיל הרך אינם מותאמים לגיל הרך. בשיח עם ראש התכנית הובהר שיש קשר חלקי עם המורים הדיסציפלינאריים ושיש שאיפה שתכני הקורסים יותאמו לגיל הרך אך זו רק שאיפה.

המלצות הכרחיות

- להגביר בשני המסלולים את הידע העיוני והיישומי בגילים לידה עד שלוש, כולל התנסות בשדה בהוראה ובטיפול בילדים בגילאים אלה.
- להרחיב את העיסוק בנושא הורות בתכנית הלימודים.
- לדאוג שהקורס העוסק בניהול גן יתייחס גם למסגרות חינוכיות לגילאי לידה עד שלוש.
- לדאוג שכל הקורסים הדיציפלינריים מותאמים להכשרת מחנכות לגיל הרך.
- להבטיח רצף לימודים בין הקורסים בשנים השונות ולהימנע מחזרתיות של תכנים בקורסים השונים.

המלצות רצויות

- מומלץ להגביר שימוש באמצעים טכנולוגיים, כגון סימולציות וסרטים רלבנטיים.
- ראוי לתכנן את המעבר משנה א' לב'. כדאי לדרוש יותר בשנה א' ולאתגר את הסטודנטיות כדי ליצור יותר איזון בלחץ בין השנים.

פרק 4: הכשרה מעשית

התנסות הסטודנטיות בשדה מתחילה בשנה א' (2 ש"ש) וממשיכה בשנים ב' ו-ג' באופן מוגבר (6 ש"ש). בדו"ח של המכון האקדמי-ערבי לחינוך, פעילות ההתנסות המעשית מפורטת וכוללת בין היתר, צפייה, עבודה עם פרטים וקבוצות, תכנון ויישום יחידות לימוד.

קיימת תשתית נאותה להתנסות הסטודנטיות בגנים. גודל קבוצות ההדרכה נע בין 9 ל-18 סטודנטיות. סטודנטיות נמצאות בהתנסות האישית שלהן בגני טרום חובה וחובה וכן בגנים של החינוך המיוחד.

העבודה היא רק בהיקף של שעתיים בשבוע בשנה הראשונה. בשנה זו הן עורכות צפייה בגנת, בילדים ובכל הנעשה בגן, ופועלות עם ילד או קבוצה קטנה. בשנים ב' ו-ג' הסטודנטיות נמצאות שש שעות ביום בגן (יום בשבוע) ומקבלות בהדרגה יותר אחריות משנה לשנה, עד כדי ניהול יום שלם בגן ושיתוף בתכנון תכנית לימודים והוראתה. כמו כן עורכות הסטודנטיות מחקר פעולה שמטרתו לשפר ולהעמיק את עשייתן החינוכית. פעמיים בשנה, בסוף כל סמסטר, מקיימות המדריכה הפדגוגית, הגנת המאמנת והסטודנטית פגישת הערכה מעצבת ומסכמת, שבמסגרתה כל אחת מהן ממלאת טופס שנבנה בראשית השנה. רוב הסטודנטיות העריכו באופן חיובי את ההתנסות המעשית, והביעו רצון להעמקת ההתנסות בשנה הראשונה.

הועדה התרשמה שההשקעה בהתנסות המעשית בשני המסלולים רבה, היא מבטאת ניסיון רב, ומלווה בחשיבה. עם זאת, נוכחנו כי להרבה מהמדריכות הפדגוגיות (חלקן בעלות תואר שלישי) חסר רקע מקצועי בגיל הרך. מצב זה מחזק את העמדה המחקרית של התכניות, אך עלול לפגוע בטיב ההדרכה המקצועית. נקודה נוספת שיש לשים לב אליה היא העובדה שהסטודנטיות לא מתנסות במסגרות חינוכיות לילדים בגילאי לידה עד שלוש.

המלצות הכרחיות

- לתגבר את ההתנסות בשנה א'.
- לדאוג שלמדריכות הפדגוגיות יהיה ידע פדגוגי בגיל הרך.

- לדאוג להתנסות במסגרות של לידה עד שלוש.
- לוודא שהמדריכות הפדגוגיות מגיעות להדרכה במסגרות ההתנסות לפחות ארבע פעמים בסמסטר.
- לוודא שמספר הסטודנטיות בקבוצת הדרכה אינו עולה על 15.

פרק 5: סטודנטיות ובוגרות

בשנת הלימודים תשע"ו לומדות ביחידה היהודית בתכנית לגיל הרך 226 סטודנטיות ובמכון האקדמי-ערבי לחינוך בתכנית לגיל הרך לומדות 110 סטודנטיות. מספרים אלה כוללים סטודנטיות הלומדות לקראת תארים וסטודנטיות בתכניות להכשרת אקדמאים (מקור: טבלאות בנספחים לדו"חות על שתי התכניות).

תנאי הקבלה ותנאי המעבר משנה לשנה ברורים. אין פירוט של הקריטריונים של ועדת הקבלה, אין קריטריונים ל"חריגים" בקבלה או לשיפוט של הסגל בעניין הפסקת לימודים של סטודנטיות. המכללה מעודדת מצוינות באמצעות מלגות והזדמנויות להתקדם בלימודים. הועדה התרשמה כי קיימת הסכמה בקרב ההנהלה והסגל כי יש לשמר את רמת הסטודנטיות על ידי הקפדה על תנאי קבלה גבוהים. אחרת, בוגרות שאינן מתאימות לעבודה עם ילדים בגיל הרך תהיינה גנות. בהקשר זה, עלו טענות, אשר הועדה נוטה להסכים איתן, כי הורדת תנאי הפסיכומטרי לכניסה למכללה, פוגעת באיכות המכללה.

לא היה ברור לוועדה על סמך מה מתקבלות החלטות בוועדות הקבלה ובוועדות להפסקת לימודים. מחקרים מראים שמצב זה מוביל לחוסר מהימנות ותוקף של החלטות ועדות מסוג זה. על הועדות האלה לעבוד לפי קריטריונים ברורים ומוסכמים מראש לגבי כל מקרה.

המלצות הכרחיות

- להקפיד על רף קבלה גבוה של סטודנטיות למסלול הגיל הרך (לפחות כמו למסלולים האחרים במכללה כגון חינוך מיוחד).
- להבהיר את קני המידה לעבודה של ועדות קבלה וועדות לקידום או הפסקת לימודים.

המלצות רצויות

- כדאי לעקוב אחר סטודנטיות שנשרו ולבדוק מה ניתן לעשות כדי לצמצם נשירה.
- כדאי לערוך מעקב שיטתי אחרי בוגרי ובוגרות התכניות, ולקשור אותם למכללה באמצעות השתלמויות וכינוסים. מעקב זה יכול גם אסוף נתונים על העסקת בוגר.

פרק 6: תשתיות

קיימות בבית ברל כמה תשתיות חיוניות: ספרייה, מערכת מחשוב, חדרי כיתות, מרכז לספרות ילדים, וחדרי תצפית ומחקר. עם זאת, לפי עדות ההערכה עצמית והסגל, חסרים חדרי למורים, וחלק מן התשתיות במעבדות אינן מתוחזקות כראוי מחוסר תקציב.

המלצות הכרחיות

- לשפר ולתחזק את התשתיות הקיימות.

- לדאוג לגישה למאגרי מידע בחינוך Eric + PsychNet

המלצות רצויות

- לשקול שתוף פעולה ומיזוג של מרכז ספרות הילדים עם מרכזים דומים במכללות אחרות.
- ליצור מרחבי עבודה אישיים למרצים ולמדריכים הפדגוגיים.

פרק 7: מחקר

יש לברך על כך שיש בבית ברל תשתית למחקר, יש ראשות מחקר ומבחינה טכנולוגית יש תנאים מתאימים למחקר. המכללה מעניקה שעות הוראה מופחתות בשנה הראשונה להוראה לסגל כדי לעודד ולתמוך במחקר. ראש התכנית היהודית ציין את הרצון לשתף פעולה בפן המחקרי עם גן דו לשוני ודו תרבותי. ראש התכנית היהודית אף שואף לעידוד המחקר של הסגל על ידי הקמה של מעבדה התפתחותית חינוכית. משיח עם הסטודנטים והבוגרים נוכחנו שיש מקום לחזק את היכולות המחקרית של הסטודנטיות.

המלצות הכרחיות

- להמשיך ולחזק את הסגל החוקר באמצעות מודל המפחית שעות הוראה.
- לתמוך ביכולות המחקריות הנדרשות מן הסטודנטיות. הכנה כזאת צריכה לכלול פיתוח הבנה מחקרית, סדנאות כתיבה אקדמית, קריאת מחקר באנגלית, היכרות והתנסות במגוון מתודות בסמינריונים המחקריים ומודעות לסוגי המחקר המתאימים לחקר ההתנסות.

המלצות רצויות

- עידוד מחקר יישומי בתחום התפתחות הילד, דרכי לימוד בגיל הרך, והערכת התערבויות בתחומים אלה.
- עידוד מחקר משותף בגיל הרך בין אנשי סגל ערבים ויהודים משני המסלולים.
- שיתוף סטודנטים במחקר של המרצים.

פרק 4 : סיכום המלצות

המלצות הכרחיות:

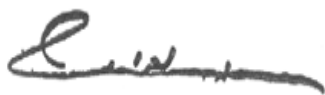
- חשוב להרחיב את הסגל הערבי ולטפח את החוקרות בגיל הרך.
- על ההנהלה להתחיל באופן מידי בפרויקט להגברת שיתוף הפעולה בין היחידה להכשרת מורים ועובדי חינוך (מסלול עם רוב יהודי) לבין המכון האקדמי-ערבי לחינוך (מסלול ערבי). ביצוע ההמלצה יעשיר את שתי התכניות, ויגרום להערכה והבנה של התרבות של שתי החברות בקרב הילדים אותם תלמדנה תלמידות ובוגרות המסלולים. האמצעים לשיתוף הפעולה יכולים לכלול: הנהגת קורסים משותפים לצד הייחודיים לכל מסלול, הוראת התרבות של האחר בשני המסלולים, עבודה מעשית עם האוכלוסייה ה"שנייה" כחלק מההכשרה המעשית, ומפגשים מקצועיים בין תלמידות שני המסלולים על פרויקטים משותפים.
- להרחיב את סגל ההוראה וההדרכה בעלי ניסיון מקצועי בהוראה בגיל הרך.
- להבטיח קשר שוטף של ראשי התכניות עם כל חברי הסגל הדיסציפלינארי.
- לדאוג למיסוד והעמקת הקשר בין סגל הגיל הרך למרצים הדיסציפלינאריים
- לבסס חברי סגל ליבתי למסלול הגיל הרך אשר מקדישים את מירב זמנם לעבודה במכללה.
- להגביר בשני המסלולים את הידע העיוני והיישומי בגילים לידה עד שלוש, כולל התנסות בשדה בהוראה ובטיפול בילדים בגילאים אלה.
- להרחיב את העיסוק בנושא הורות בתכנית הלימודים.
- לדאוג שהקורס העוסק בניהול גן יתייחס גם למסגרות חינוכיות לגילאי לידה עד שלוש.
- לדאוג שכל הקורסים הדיסציפלינאריים מותאמים להכשרת מחנכות לגיל הרך.
- להבטיח רצף לימודים בין הקורסים בשנים השונות ולהימנע מחזרתיות של תכנים בקורסים השונים.
- לתגבר את ההתנסות בשנה א'.
- לדאוג שלמדריכות הפדגוגיות יהיה ידע פדגוגי בגיל הרך.
- לדאוג להתנסות במסגרות של לידה עד שלוש.
- לוודא שהמדריכות הפדגוגיות מגיעות להדרכה במסגרות ההתנסות לפחות ארבע פעמים בסמסטר.
- לוודא שמספר הסטודנטיות בקבוצת הדרכה אינו עולה על 15.
- להקפיד על רף קבלה גבוה של סטודנטיות למסלול הגיל הרך (לפחות כמו למסלולים האחרים במכללה כגון חינוך מיוחד).
- להבהיר את קני המידה לעבודה של ועדות קבלה וועדות לקידום או הפסקת לימודים.
- לשפר ולתחזק את התשתיות הקיימות.
- לדאוג לגישה למאגרי מידע בחינוך Eric +PsychNet
- להמשיך ולחזק את הסגל החוקר באמצעות מודל המפחית שעות הוראה.

- לתמוך ביכולות המחקריות הנדרשות מן הסטודנטיות. הכנה כזאת צריכה לכלול פיתוח הבנה מחקרית, סדנאות כתיבה אקדמית, קריאת מחקר באנגלית, היכרות והתנסות במגוון מתודות בסמינריונים המחקריים ומודעות לסוגי המחקר המתאימים לחקר ההתנסות.

המלצות רצויות:

- כדאי לשקול יצירת נוהל מסודר של הפחתת שעות הוראה למרצים חדשים הנקלטים במכללה.
- מומלץ להגביר שימוש באמצעים טכנולוגיים, כגון סימולציות וסרטים רלבנטיים.
- ראוי לתכנן את המעבר משנה א' לב'. כדאי לדרוש יותר בשנה א' ולאתגר את הסטודנטיות כדי ליצור יותר איזון בלחץ בין השנים.
- כדאי לעקוב אחר סטודנטיות שנשרו ולבדוק מה ניתן לעשות כדי לצמצם נשירה.
- כדאי לערוך מעקב שיטתי אחרי בוגרי ובוגרות התכניות, ולקשור אותם למכללה באמצעות השתלמויות וכינוסים. מעקב זה יכול גם אסוף נתונים על העסקת בוגר.
- לשקול שתוף פעולה ומיזוג של מרכז ספרות הילדים עם מרכזים דומים במכללות אחרות.
- ליצור מרחבי עבודה אישיים למרצים ולמדריכים הפדגוגיים.
- עידוד מחקר יישומי בתחום התפתחות הילד, דרכי לימוד בגיל הרך, והערכת התערבויות בתחומים אלה.
- עידוד מחקר משותף בגיל הרך בין אנשי סגל ערבים ויהודים משני המסלולים.
- שיתוף סטודנטים במחקר של המרצים.

על החתום:

פרופ' מרים מבורך

פרופ' דורית ארם- יו"ר

ד"ר זאיר זיו

פרופ' צ'ארלס גרינבאום

פרופ' יעקב יבלון

פרופ' מרגלית זיו

ד"ר אביבה סברדלוב

פרופ' מיכל פרלמן

נספח 1 : כתב מינוי

ט' סיון, תשע"ו
15 יוני, 2016

לכבוד
פרופ' דורית ארם
בית הספר לחינוך
אוניברסיטת תל-אביב

פרופ' ארם הנכבדה,

המועצה להשכלה גבוהה שמה לה למטרה לשפר ולהבטיח את המשך המצוינות והאיכות של ההשכלה הגבוהה בישראל, בין השאר באמצעות תהליכי הערכה שוטפים של תחומי לימוד במוסדות האקדמיים. בהמשך להחלטתה מיום 9.6.2015 הקימה המועצה להשכלה גבוהה ועדת הערכה שתבחן את תכניות הלימודים להכשרת עובדי הוראה בתחום הגיל הרך במכללות האקדמיות לחינוך. במסגרת עבודתה מתבקשת הוועדה:

1. לבחון את דו"חות ההערכה העצמית של המוסדות המקיימים תכניות לימודים בתחום זה.
2. לערוך ביקור בכל אחד מהמוסדות המוערכים.
3. להגיש למועצה להשכלה גבוהה דו"חות **פרטניים** ביחס לכל מוסד ומוסד ובו ממצאי הוועדה, מסקנותיה והמלצותיה.
4. להגיש למועצה להשכלה גבוהה דו"ח מסכם המתייחס באופן **רוחבי** להכשרת המורים בתחום הגיל הרך בישראל.

אני מודה לך על הסכמתך לקחת חלק במשימה חשובה זאת, ושמחה בזאת למנות אותך לכהן כיו"ר וועדת הערכת האיכות.

הרכב הוועדה יהיה כלהלן:
פרופ' דורית ארם - יו"ר, פרופ' צ'ארלס גרינבאום, ד"ר יאיר זיו, פרופ' מרגלית זיו, פרופ' מרים מבורך, ד"ר אביבה סברדלוב, פרופ' מיכל פרלמן.

גבי תמר מעגן אפרתי תרכז את עבודת הוועדה.

פרטים לגבי פעילות הוועדה וסמכויותיה מופיעים בנספח המצורף.

אני מאחלת לך ולוועדה עבודה פורייה והצלחה רבה.

בברכה,

ד"ר רבקה ודמני (שאומן)
סיו"ר
המועצה להשכלה גבוהה

מצ"ב: נספח לכתב המינוי
העתק:

ד"ר ורדה בן-שאול, סמנכ"ל הערכת איכות, מל"ג
גבי תמר מעגן-אפרתי, רכזת הוועדה, האגף להערכת איכות, מל"ג

נספח 2 : סדר יום הביקור במכללת בית ברל- 16.11.16

שעות המשתתפים	הגורם עמו נפגשים	שעה
פרופ' תמר אריאב, פרופ' עמוס הופמן, פרופ' ברכה אלפרט, ד"ר עלי ותד, ד"ר דניאלה שנקר, נטי שקולניק	מפגש פתיחה: הנהלת המוסד (ללא ראש התכנית)	9:00-9:30
ד"ר ירדן קדר, ד"ר מרואה סרסור, ד"ר ניבין חאסן	ראש התכנית/מסלול	9:30-10:15
ד"ר חנה צימרמן, מלי לייבוביץ, ד"ר ספייה עראפת, ד"ר סאמי מחאג'נה, ד"ר רמה מנור	סגל ליבתי המלמד בתכנית	10:15-11:15
מלי לייבוביץ, ד"ר אורית הוד-שמר, דפנה פרי, ד"ר ספייה עראפת, מארי קופטי, איעתידאל אלבאסל	מדריכים פדגוגיים	11:15-11:45
	סטודנטים וסטודנטיות	11:45-12:30
	ארוחת צהריים (פגישה סגורה של הוועדה)	12:30-13:30
ד"ר חנה לבנת, גב' ענת בנוסן	ביקור במרכז ימימה לספרות ילדים ונוער; ביקור בספרייה המרכזית	13:30-14:15
	בוגרים ובוגרות	14:15-15:00
	הפסקה	15:00-15:15
פרופ' תמר אריאב, פרופ' עמוס הופמן, פרופ' ברכה אלפרט, ד"ר עלי ותד, ד"ר דניאלה שנקר, ד"ר ירדן קדר, ד"ר מרואה סרוסור, ד"ר ניבין חאסן, נטי שקולניק	מפגש סיכום: הנהלת המוסד והתכנית	15:15-15:30
	ישיבה פנימית של הוועדה	15:30-16:15